МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Министерство образования и молодежной политики Чувашской Республики
Администрации Алатырского муниципального округа
МБОУ "Староайбесинская средняя общеобразовательная школа"

Приложение 1
К ООП НОО, разработанной в
соответствии с ФОП НОО и ФГОС

Махрова Надежда Ильинична
Подписано цифровой подписью: Махрова Надежда Ильинична

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного курса «Родной (чувашский) язык»

для обучающихся 1– 4 классов

с.Старые Айбеси 2023

Чăваш чĕлхипе 1- 4 классем валли çырнă ĕç программи

1 Харкамлăх(личностные) результачĕсем:

1) тăван чĕлхе чăваш халăхĕн наци пурлăхĕ пулнине, Чăваш Республикинче вырăс чĕлхипе тан патшалăх чĕлхи пулнине ăнланни; тăван чĕлхепе ўлĕмрен кулленхи пурнăçра, суйласа илнĕ профессире усă курма пултарни;

2)чăваш чĕлхин илемлĕхне хаклама пултарни, тăван чĕлхене хисеплени, унпа мăнаçланни; чăваш пуплевĕн нормисене наци культурин пуянлăхĕ шайне лартса сыхласси кашни чăвашшăн пысăк тивĕç тесе йышăнни; пуплеве куллен-кун аталантарма тăрăшни;

3) шухăшпа туйăма палăртма усă куракан сăмахсем, грамматика хатĕрĕсем пуплевре йышлă пулни; ача хăй пуплевне (калаçнине те, çырнине те) сăнаса тивĕçлĕ хак пама пултарни.

Пур предмета та (метапредметные)вĕренме кирлĕ результатсем:

1) пуплевĕн мĕн пур тĕсĕпе усă курни:сăмахпа каласа е çырса пĕлтернĕ информацие тĕрĕс ăнланни;вулавăн тĕрлĕ мелĕпе усă курни;тĕрлĕ çĕртен (хаçат-журналтан, Интернетран, радиопа телевиденирен т.ыт.те) килекен материал çине таянса информаци пухма пултарни;ку е вăл темăпа çыхăннă материала вуласа е илтсе тупма, ăна пухса, тишкерсе, кирлине суйласа илме пултарни; пухнă информацие сыхлама, улăштарма тата кирлĕ çĕре çитерме пултарни информаци çăл куçĕ хаçат-журнал, тĕрлĕрен техника хатĕрĕ пулма пултарать);пĕччен е ушкăнпа тумалли вĕренў ĕçĕн тĕллевне, йĕркине ăнланса илни, ĕç результатне каласа е çырса хаклама пултарни;шухăша сăмах вĕççĕн е çырса ирĕклĕ те тĕрĕс уçса пама пултарни;тантăшсем умĕнче пĕчĕк е пысăкрах доклад тума хăнăху пурри.

2) вĕренўре илнĕ тĕрлĕ пĕлўпе, нумай-нумай хăнăхупа яланхи пурнăçра усă курни; тăван чĕлхене вĕренсе пухнă пĕлўпе тата хăнăхупа ытти предметсене (тăван мар чĕлхесене, литературăна т.ыт.те) вĕренме усă курни;

3) калаçнă май, пĕр-пĕр ĕç тунă чух е мĕнле те пулин тавлашуллă ыйтăва сўтсе явнă чух çынсемпе тĕрлĕ çыхăнăва кĕме хăнăху пурри; пĕр-пĕр йĕркепе иртекен хутшăнура е яланхи калаçура наци культуринче çирĕпленнĕ пуплев нормисене пăхăнни.

Предмета (предметные)вĕреннин результачĕсем:

1 класс

1) чăваш чĕлхи чăваш халăх чĕлхи, хамăр республикăра патшалăх чĕлхи (вырăс чĕлхипе пĕрле) пулса тăнине ăнланни; тăван чĕлхепе культура хушшинче тачă çыхăну пуррине пĕлни; чăваш чĕлхи уйрăм çынпа общество пурнăçĕнче мĕнле вырăн йышăннине ăша хывни;

2) тăван чĕлхене пĕлни чăваш культуришĕн, халăх пуласлăхĕшĕн пысăк пĕлтерĕшлĕ пулнине, çавăнпа чĕлхене вĕренме тивĕç пуррине ăнланни;

3) пуплевĕн тĕрлĕ тĕсĕпе усă курма пултарни:

Илтнине ăнланни тата вулав хăнăхăвĕ:сăмахпа каласа е çырса пĕлтернине (текст тĕллевне, темине, тĕп тата хушма информацине) кирлĕ пек ăнланни; кĕнекепе, хаçат-журналпа ĕçлеме пĕлни;словарьсен тĕрлĕ тĕсĕпе, пĕлкĕчсемпе (вăл шутра электрон носителе кĕртнисемпе) усă курма хăнăху пурри.

Сăмах вĕççĕн калани тата çырумонологпа диалог тĕсĕсене пĕлни; ачан хăйĕн тантăшĕсем умĕнче кĕске хыпар вуласа пама, доклад тума хăнăху пурри;çырура орфографипе пунктуаци правилисене пăхăнни;çынсемпе калаçнă чух пуплев этикетне шута илни; чĕлхе тата пуплев, пуплевпе усă курса хутшăнни, калаçу тата çыру; монолог тата диалог; пуплев ситуацийĕ; текста ун содержанийĕ, тĕп паллисемпе тытăмĕ енчен, пуплевĕн функцире палăракан тĕсĕсене кура, чĕлхе уйрăмлăхĕсене пăхса, илемлĕх хатĕрĕсене шута илсе тишкерни; сăмахсене сыпăксем çине пайлама; сăмаха пĕр йĕркерен тепĕр йĕркене тĕрĕс куçарма; синонимлă формăсемпе тĕрĕс усă курма; чĕлхен нормине (орфоэпи, орфографи, лексика, грамматика нормисене) пăхăнма; калаçура этикет нормисене пăхăнма; - орфографи тата пунктуаци правилисене тĕрĕс усă курса çырма;тӳрĕ пуплеве тӳрĕ мар пуплеврен уйăрма; сасăпа сас паллисене уйăрма, сасăсене ушкăнлама; хупă сасăсен хытăлăхĕпе çемçелĕхне, янравлăхĕпе янăравсăрлăхне, сăмах пĕлтерĕшĕсене ăнлантарма;сăмахсене алфавит йĕркипе вырнаçтарма; текст содержанине кĕскен тата тĕплĕн каласа пама;чăваш литература чĕлхине пĕлме тата унпа тĕрĕс усă курма;

Ачасен пултараяслăхĕ.

сăмахсене тĕрĕс, вырăнлă тата илемлĕ калас тĕлĕшĕнчен пăхса хăйĕн тата ют çын калаçăвне хак пама пултарни;чĕлхен илемлĕх мелĕсене пĕлни; пĕр-пĕр темăпа доклад тума, тухса калаçма пултарни;тĕрлĕ калаçăва хутшăнма, хай шухăшне аргументсемпе çиреплетсе пама пултарни;, кашни сăмах пĕлтерĕшне (лексика пĕлтерĕшĕ тата çырас енчен те) ăнлантарма пĕлни;хăйсем тĕллĕн вĕренӳ тĕллевне палăртма, хăйсем валли вĕренӳре аталанас тĕлĕшпе çĕнĕ задачăсем лартма, йĕркелеме; хăйсен пултараслăхне, интересĕсене аталантарма.

Предмета (предметные)вĕреннин результачĕсем:

2 класс

1) чăваш чĕлхи чăваш халăх чĕлхи, хамăр республикăра патшалăх чĕлхи (вырăс чĕлхипе пĕрле) пулса тăнине ăнланни; тăван чĕлхепе культура хушшинче тачă çыхăну пуррине пĕлни; чăваш чĕлхи уйрăм çынпа общество пурнăçĕнче мĕнле вырăн йышăннинине ăша хывни;

2) тăван чĕлхене пĕлни чăваш культуришĕн, халăх пуласлăхĕшĕн пысăк пĕлтерĕшлĕ пулнине, çавăнпа чĕлхене вĕренме тивĕç пуррине ăнланни;

3) пуплевĕн тĕрлĕ тĕсĕпе усă курма пултарни:

Илтнине ăнланни тата вулав хăнăхăвĕ:

сăмахпа каласа е çырса пĕлтернине (текст тĕллевне, темине, тĕп тата хушма информацине) кирлĕ пек ăнланни;

вуланă текста информаци енчен улăштарса çĕнетме (план тума, тезиссем çырма) пултарни; кĕнекепе, хаçат-журналпа ĕçлеме пĕлни;

словарьсен тĕрлĕ тĕсĕпе, пĕлкĕчсемпе (вăл шутра электрон носителе кĕртнисемпе) усă курма хăнăху пурри;

стильпе жанр енчен расна текстсене çын вулани тăрăх ăнланни; аудированин тĕрлĕ тĕсне (тулли ăнланни, тĕп содержанине ăнланни, кирлĕ информацие суйласа илни) алла илни;

пуплев сыпăкĕсене содержани, функци, усă курнă чĕлхе хатĕрĕсем тăрăх танлаштарма пултарни;

Сăмах вĕççĕн калани тата çыру:

итленĕ е вуланă текста пĕр-пĕр виçепе кĕскетсе (улăштармасăр, план туса, тезис хатĕрлесе) каласа е çырса пани;

шухăша сăмахпа каласа тата çырса ирĕклĕн те тĕрĕс уçса пама пултарни; текст тытăмне тĕрĕс тытса пыни (логикăлăх, шухăш юхăмĕн йĕркелĕхĕ, çыхăнулăх пурри, темăпа килĕшсе тăни); çыраканнин пурнăçри пулăмсем çинчен, вулани-илтни çинчен хăй шухăшне калама хăнăху пурри;

стильпе тĕсне кура хутшăну тĕллевне, лару-тăрăвне шута илсе сăмахпа каласа е çырса ку е вăл йышши текст хайлама пултарни; хутшăну задачисене кура ку е вăл чĕлхе хатĕрĕ суйласа илсе пĕр-пĕр жанр законĕсем тăрăх текст (калав, хаклав, çыру, расписка, шантару, заявлени) тума пултани;

монологпа диалог тĕсĕсене пĕлни; ачан хăйĕн тантăшĕсем умĕнче кĕске хыпар вуласа пама, доклад тума хăнăху пурри;

пуплевре литература чĕлхин орфоэпи, лексика, грамматика нормисене тытса пыни; сăмахсемпе пĕлсе усă курни; çырура орфографипе пунктуаци правилисене пăхăнни;

çынсемпе калаçнă чух пуплев этикетне шута илни; чĕлхе хатĕрĕсем вырăнне пуплев хатĕрĕсемпе (мимикăпа, алă хусканăвĕпе) вырăнлă усă курни;

кашни хăйĕн пуплевне сăнаса тĕрĕслесе тăма, содержани, чĕлхе енчен, хутшăну тĕллевне пурнăçлас тухăçлăхĕ енчен хаклама пултарни; грамматикăпа пуплев йăнăшĕсене тупма, тӳрлетме пултарни; харпăр хăй тунă текста лайăхлатма тата редакцилеме вăй çитерни;

чăваш чĕлхине тĕпчекен ăслăлăхăн никĕсне ăша хывни; чĕлхен шайĕсемпе единицисем хушшинчи çыхăнусене ăнланни;

чĕлхе ăслăлăхĕн тĕп ăнлавĕсене алла илни: чĕлхе вĕрентĕвĕ тата унăн тĕп пайĕсем; чĕлхе тата пуплев, пуплевпе усă курса хутшăнни, калаçу тата çыру; монолог тата диалог; пуплев ситуацийĕ; пуплевĕн функципе шухăшран килекен тĕсĕсем (калав, сăнлав, ăслав); текст; чĕлхе единицисем, вĕсен паллисем тата пуплевре усă курнă чухнехи уйрăмлăхĕсем;

сăмаха фонетика, тытăмĕ, пулăвĕ, лексика енчен тишкерме пĕлни, сăмах майлашăвĕпе предложение синтаксис енчен тишкерни; текста ун содержанийĕ, тĕп паллисемпе тытăмĕ енчен, пуплевĕн функцире палăракан тĕсĕсене кура, чĕлхе уйрăмлăхĕсене пăхса, илемлĕх хатĕрĕсене шута илсе тишкерни;

тăван чĕлхен эстетика функцине ăнланса илни, илемлĕ литература тексчĕсене тишкернĕ май пуплев единицин илемлĕхне курма пĕлни.

кĕнекепе, словарьсемпе тата ытти пĕлӳ хатĕрĕсемпе, вĕсен шутĕнче хаçат-журналпа тата Интернетпа, ĕçлеме хăнăхăвĕ пулни;

вулавăн пур тĕсне те алла илни (ăнланулла, паллашулла, тишкерӳллĕ (пăхса тухни) вулав) тата вуланă материала ăша хывни;

аудированин мĕн пур тĕсĕпе ĕçлеме пултарни (мĕн пурне ăнланса, тĕп содержанине ăнланса, хăш-пĕр информацие суйласа илсе) тата чĕлхен тĕрлĕ функциллĕ уйрăмлăхне шута илсе текста тĕрĕс информацилени;

текстсене кирлӗ пек ăнланма, шухăшне тӗрӗс уҫса пама тата текст тӗсӗсене шута илсе (калав, сăнлав, ăслав) ăнлантарса пама пултарни;

текстăн тӗп шухăшне, темине, тӗллевне ăнланса текста тишкерме пӗлни;

сăмахсене сыпăксем ҫине пайлама;

сăмаха пӗр йӗркерен тепӗр йӗркене тӗрӗс куҫарма;

синонимлă формăсемпе тӗрӗс усă курма;

чӗлхен нормине (орфоэпи, орфографи, лексика, грамматика нормисене) пăхăнма;

калаҫура этикет нормисене пăхăнма;

орфографи тата пунктуаци правилисене тӗрӗс усă курса ҫырма;

тӳрӗ пуплеве тӳрӗ мар пуплеврен уйăрма;

сасăпа сас паллисене уйăрма, сасăсене ушкăнлама; хупă сасăсен хытăлăхӗпе ҫемҫелӗхне, янравлăхӗпе янăравсăрлăхне, вăрăмлăхне ҫырура палăртма;

тăван сăмахсемпе вырăс чӗлхинчен йышăннă сăмахсене тӗрӗс ударенипе калама;

сăмах пӗлтерӗшӗсене ăнлантарма, синонимсем, антонимсем тупма;

синонимсемпе пуплевре тӗрӗс усă курма;

сăмахсене алфавит йӗркипе вырнаҫтарма;

хутлă предложенисене хутсăррисенчен уйăрма;

текст планӗ тума, текстăн темипе тӗп шухăшне палăртма;

текст содержанине кӗскен тата тӗплӗн каласа пама;

чăваш литература чӗлхине пӗлме тата унпа тӗрӗс усă курма;

Вӗренекенсен результачӗсем

Ачасен ҫаксенене тума пултармалла

таврари япаласене е чӗр чунсене сăнласа пама, пурнăҫри пулăмсем е ӗҫ-пуҫ ҫинчен мӗн шутланине каласа пама;

шухăша йӗркипе, вӗҫе-вӗҫӗн каласа е ҫырса пама, сăнарлă мелпе усă курма, пӗр-пӗр сăмахпа вырăнсăр усă курассинчен хăтăлма;

тӗрлӗ словарьсемпе усă курма.

сайра тӗл пулакан сăмахсен пӗлтерӗшӗсемпе словарь тăрăх паллашса вӗсене пуплеве кӗртсе пыма;

вӗреннӗ пуплев пайӗсен формисемпе пуплевре тӗрӗс усă курма;

сăпайлă калаҫăва тирпейсӗрринчен, кăмăллине кăмăлсăрринчен уйăрма пӗлмелле;

чӗлхери сăмахсене май пур таран пуплев пайӗсем ҫине уйăрма, пуплев пайӗсен уйрăмлăхӗсене кăтартма пултармалла;

пуплев пайӗсен тӗрлӗ формисемпе вырăнлă усă курма;

предметра усă куракан чӗлхе единицисене пӗр-пӗринчен уйăрма, вӗсене ăнланма, унсăр пуҫне хăйсен ӗҫӗсене хак пама, ҫырнине тӗрӗслеме тата тӗрӗс информаци пама;

сăмах майлашăвӗпе предложени хушшинчи уйрăмлăхсене ăнлантарма;

сăмах ҫыхăнăвӗн мелӗсене палăртма;

предложенири шухăш тӗшшине тупма

предложенири сăмахсене предложенин шухăшне кура йӗркелеме;

ыйтăва сăпайлăрах тума;

предложение членсем тăрăх тишкерме;

Ачасен пултараяслăхӗ

палăртнă результат тăрăх калаҫу ситуацийӗпе ăнăҫулăха пăхса хăй тухса калаҫнине тишкерме; калаҫу ăнăҫсăрлăхӗн тӗп сăлтавӗсене ăнланма тата ăнлантарма пултарни;

сăмахсене тӗрӗс, вырăнлă тата илемлӗ калас тӗлӗшӗнчен пăхса хăйӗн тата ют ҫын калаҫăвне хак пама пултарни;

чӗлхен илемлӗх мелӗсене пӗлни;

пӗр-пӗр темăпа доклад тума, тухса калаҫма пултарни;

сăмах тымарне тупса малалла пӗр тымарлă ҫӗнӗ сăмахсем тума пӗлни;

хăйсем тӗллӗн вӗренӳ тӗллевне палăртма, хăйсем валли вӗренӳре аталанас тӗлӗшпе ҫӗнӗ задачăсем лартма, йӗркелеме; хăйсен пултараслăхне, интересӗсене аталантарма; эффектлă мелсем суйласа илсе хăйсен тӗллевне пурнăҫлама пултарни.

3 класс

3. Предмета (предметные) вĕреннин результачĕсем:

1) чăваш чĕлхи чăваш халăх чĕлхи, хамăр республикăра патшалăх чĕлхи (вырăс чĕлхипе пĕрле) пулса тăнине ăнланни; тăван чĕлхепе культура хушшинче тачă çыхăну пуррине пĕлни; чăваш чĕлхи уйрăм çынпа общество пурнăçĕнче мĕнле вырăн йышăннине ăша хывни;

2) тăван чĕлхене пĕлни чăваш культуришĕн, халăх пуласлăхĕшĕн пысăк пĕлтерĕшлĕ пулнине, çавăнпа чĕлхене вĕренме тивĕç пуррине ăнланни;

3) пуплевĕн тĕрлĕ тĕсĕпе усă курма пултарни:

Илтнине ăнланни тата вулав хăнăхăвĕ:

- сăмахпа каласа е çырса пĕлтернине (текст тĕллевне, темине, тĕп тата хушма информацине) кирлĕ пек ăнланни;
- вуланă текста информаци енчен улăштарса çĕнетме (план тума, тезиссем çырма) пултарни; кĕнекепе, хаçат-журналпа ĕçлеме пĕлни;
- словарьсен тĕрлĕ тĕсĕпе, пĕлкĕчсемпе (вăл шутра электрон носителе кĕртнисемпе) усă курма хăнăху пурри;
- стильпе жанр енчен расна текстсене çын вулани тăрăх ăнланни;
- аудированин тĕрлĕ тĕсне (тулли ăнланни, тĕп содержанине ăнланни, кирлĕ информацие суйласа илни) алла илни;

Сăмах вĕççĕн калани тата çыру:

- шухăша сăмахпа каласа тата çырса ирĕклĕн те тĕрĕс уçса пама пултарни;
- текст тытăмне тĕрĕс тытса пыни (логикăлăх, шухăш юхăмĕн йĕркелĕхĕ, çыхăнулăх пурри, темăпа килĕшсе тăни);
- çыраканнин пурнăçри пулăмсем çинчен, вулани-илтни çинчен хăй шухăшне калама хăнăху пурри;
- монологпа диалог тĕсĕсене пĕлни;
- ачан хăйĕн тантăшĕсем умĕнче кĕске хыпар вуласа пама, доклад тума хăнăху пурри;
- грамматикăпа пуплев йăнăшĕсене тупма, тӳрлетме пултарни;
- чĕлхен шайĕсемпе единицисем хушшинчи çыхăнусене ăнланни;
- чĕлхе ăслăлăхĕн тĕп ăнлавĕсене алла илни: чĕлхе вĕрентĕвĕ тата унăн тĕп пайĕсем;

чĕлхе тата пуплев, пуплевпе усă курса хутшăнни, калаçу тата çыру; монолог тата диалог; пуплев ситуацийĕ; пуплевĕн функципе шухăшран килекен тĕсĕсем (калав, сăнлав, ăслав); текст; сăмаха фонетика, тытăмĕ, пулăвĕ, лексика енчен тишкерме пĕлни, сăмах майлашăвĕпе предложение синтаксис енчен тишкерни;

- текста ун содержанийĕ, тĕп паллисемпе тытăмĕ енчен, пуплевĕн функцире палăракан тĕсĕсене кура, чĕлхе уйрăмлăхĕсене пăхса, илемлĕх хатĕрĕсене шута илсе тишкерни;
- текстсене кирлĕ пек ăнланма, шухăшне тĕрĕс уçса пама тата текст тĕсĕсене шута илсе (калав, сăнлав, ăслав) ăнлантарса пама пултарни;
- диалогра хутшăнма, калаçу тĕллевне, ситуацине, сферăна кура чăваш литература чĕлхин нормисене тата пуплев этикетне тытса пырса монолог тума пултарни;
- сăмахсене сыпăксем çине пайлама; сăмаха пĕр йĕркерен тепĕр йĕркене тĕрĕс куçарма; синонимлă формăсемпе тĕрĕс усă курма пултарни;
- чĕлхен нормине (орфоэпи, орфографи, лексика, грамматика нормисене) пăхăнма;
- вĕреннĕ орфографи тата пунктуаци правилисене тĕрĕс усă курса çырма;
- сасăпа сас паллисене уйăрма, сасăсене ушкăнлама;
- хупă сасăсен хытăлăхĕпе çемçелĕхне, янравлăхĕпе янăравсăрлăхне, сăмах пĕлтерĕшĕсене ăнлантарма, синонимсем, антонимсем е омонимсем тупма;
- текст планĕ тума, текстăн темипе тĕп шухăшне палăртма;
- текст содержанине кĕскен тата тĕплĕн каласа пама;
- чăваш литература чĕлхине пĕлме тата унпа тĕрĕс усă курма;

Вĕренекенсен результачĕсем.

Ачасен çаксенене тума пултармалла

- таврари япаласене е чĕр чунсене сăнласа пама, пурнăçри пулăмсем е ĕç-пуç çинчен мĕн шутланине каласа пама;
- шухăша йĕркипе, вĕçе-вĕçĕн каласа е çырса пама, сăнарлă мелпе усă курма, пĕр-пĕр сăмахпа вырăнсăр усă курассинчен хăтăлма;

- тĕрлĕ словарьсемпе усă курма.сайра тĕл пулакан сăмахсен пĕлтерĕшĕсемпе словарь тăрăх паллашса вĕсене пуплеве кĕртсе пыма;
- вĕреннĕ пуплев пайĕсенчи иккĕмĕшле сăмахсем епле пулнине ăнлантарма, тухăçлă тата тухăçсăр аффикссемпе усă курма;
- чĕлхери сăмахсене май пур таран пуплев пайĕсем çине уйăрма, пуплев пайĕсен уйрăмлăхĕсене кăтартма пултармалла;
- пуплев пайĕсен тĕрлĕ формисемпе вырăнлă усă курма;
- предметра усă куракан чĕлхе единицисене пĕр-пĕринчен уйăрма, вĕсене ăнланма, унсăр пуçне хăйсен ĕçĕсене хак пама, çырнине тĕрĕслеме тата тĕрĕс информаци пама;
- сăмах майлашăвĕпе предложени хушшинчи уйрăмлăхсене ăнлантарма;
- анлă сăмах майлашăвĕсене ансăррисенчен уйăрма;сăмах çыхăнăвĕн мелĕсене палăртма;
- предложенири сăмахсене предложенин шухăшне кура йĕркелеме
- ыйтăва сăпайлăрах тума;
- предложение членсем тăрăх тишкерме.

Ачасен пултараяслăхĕ.

- Палăртнă результат тăрăх калаçу ситуацийĕпе ăнăçулăха пăхса хăй тухса калаçнине тишкерме;
- калаçу ăнăçсăрлăхĕн тĕп сăлтавĕсене ăнланма тата ăнлантарма пултарни;
- сăмахсене тĕрĕс, вырăнлă тата илемлĕ калас тĕлĕшĕнчен пăхса хăйĕн тата ют çын калаçăвне хак пама пултарни;
- чĕлхен илемлĕх мелĕсене пĕлни, пĕр-пĕр темăпа доклад тума, тухса калаçма пултарни;
- тĕрлĕ калаçăва хутшăнма, хай шухăшне аргументсемпе çиреплетсе пама пултарни;
- сăмах тымарне тупса малалла пĕр тымарлă çĕнĕ сăмахсем тума пĕлни;
- сăмах пĕлтерĕшне этимологи енчен ăнлантарма, кашни сăмах пĕлтерĕшне (лексика пĕлтерĕшĕ тата çырас енчен те) ăнлантарма пĕлни;
- хăйсем тĕллĕн вĕренӳ тĕллевне палăртма, хăйсем валли вĕренӳре аталанас тĕлĕшпе çĕнĕ задачăсем лартма, йĕркелеме;
- хăйсен пултараслăхне, интересĕсене аталантарма;
- эффектлă мелсем суйласа илсе хăйсен тĕллевне пурнăçлама пултарни.

4 класс

Предмета (предметные) вĕреннин результачĕсем: 1) чăваш чĕлхи чăваш халăх чĕлхи, хамăр республикăра патшалăх чĕлхи (вырăс чĕлхипе пĕрле) пулса тăнине ăнланни; тăван чĕлхепе культура хушшинче тачă çыхăну пуррине пĕлни; чăваш чĕлхи уйрăм çынпа общество пурнăçĕнче мĕнле вырăн йышăннине ăша хывни; 2) тăван чĕлхене пĕлни чăваш культуришĕн, халăх пуласлăхĕшĕн пысăк пĕлтерĕшлĕ пулнине, çавăнпа чĕлхене вĕренме тивĕç пуррине ăнланни; 3) пуплевĕн тĕрлĕ тĕсĕпе усă курма пултарни:

Илтнине ăнланни тата вулав хăнăхăвĕ: сăмахпа каласа е çырса пĕлтернине (текст тĕллевне, темине, тĕп тата хушма информацине) кирлĕ пек ăнланни; вуланă текста информаци енчен улăштарса çĕнетме (план тума, тезиссем çырма) пултарни; кĕнекепе, хаçат-журналпа ĕçлеме пĕлни; словарьсен тĕрлĕ тĕсĕпе, пĕлкĕчсемпе (вăл шутра электрон носителе кĕртнисемпе) усă курма хăнăху пурри; стильпе жанр енчен расна текстсене çын вулани тăрăх ăнланни; аудированин тĕрлĕ тĕсне (тулли ăнланни, тĕп содержанине ăнланни, кирлĕ информацие суйласа илни) алла илни; пуплев сыпăкĕсене содержани, функци, усă курнă чĕлхе хатĕрĕсем тăрăх танлаштарма пултарни.

Сăмах вĕççĕн калани тата çыру: итленĕ е вуланă текста пĕр-пĕр виçепе кĕскетсе (улăштармасăр, план туса, тезис хатĕрлесе) каласа е çырса пани; шухăша сăмахпа каласа тата çырса ирĕклĕн те тĕрĕс уçса пама пултарни; текст тытăмне тĕрĕс тытса пыни (логикăлăх, шухăш юхăмĕн йĕркелĕхĕ, çыхăнулăх пурри, темăпа килĕшсе тăни); çыраканнин пурнăçри пулăмсем çинчен, вулани-илтни çинчен хăй шухăшне калама хăнăху пурри; стильпе тĕсне кура хутшăну тĕллевне, лару-тăрăвне шута илсе сăмахпа каласа е çырса ку е вăл йышши текст хайлама пултарни; монологпа диалог тĕсĕсене пĕлни; ачан хăйĕн тантăшĕсем умĕнче кĕске хыпар вуласа пама, доклад тума хăнăху пурри; çырура орфографипе пунктуаци правилисене пăхăнни; çынсемпе калаçнă чух пуплев этикетне шута илни; грамматикăпа пуплев йăнăшĕсене тупма, тӳрлетме пултарни; харпăр хăй тунă текста лайăхлатма тата редакцилеме вăй çитерни;чăваш чĕлхине тĕпчекен ăслăлăхăн никĕсне ăша хывни; чĕлхен шайĕсемпе единицисем хушшинчи çыхăнусене ăнланни; чĕлхе ăслăлăхĕн тĕп ăнлавĕсене алла илни: чĕлхе вĕрентĕвĕ тата унăн тĕп пайĕсем; чĕлхе тата пуплев, пуплевпе усă курса хутшăнни, калаçу тата çыру; монолог тата диалог; пуплев ситуацийĕ; пуплевĕн функципе шухăшран килекен тĕсĕсем (калав, сăнлав, ăслав); текст; чĕлхе единицисем, вĕсен паллисем тата пуплевре усă курнă чухнехи уйрăмлăхĕсем; сăмаха фонетика, тытăмĕ, пулăвĕ, лексика енчен тишкерме пĕлни, сăмах майлашăвĕпе предложение синтаксис енчен тишкерни; текста ун содержанийĕ, тĕп паллисемпе тытăмĕ енчен, пуплевĕн функцире палăракан тĕсĕсене кура, чĕлхе уйрăмлăхĕсене пăхса, илемлĕх хатĕрĕсене шута илсе тишкерни; аудированин мĕн пур тĕсĕпе ĕçлеме пултарни (мĕн пурне ăнланса, тĕп содержанине ăнланса, хăш-пĕр информацие суйласа илсе) тата чĕлхен тĕрлĕ функциллĕ уйрăмлăхне шута илсе текста тĕрĕс информацилени; текстсене кирлĕ пек ăнланма, шухăшне тĕрĕс уçса пама тата текст тĕсĕсене шута илсе (калав, сăнлав, ăслав) ăнлантарса пама пултарни; полилогра тата диалогра хутшăнма, калаçу тĕллевне, ситуацине, сферăна кура чăваш литература чĕлхин нормисене тата пуплев этикетне тытса пырса монолог тума пултарни; сăмахсене сыпăксем çине пайлама;сăмаха пĕр йĕркерен тепĕр йĕркене тĕрĕс куçарма; синонимлă формăсемпе тĕрĕс усă курма; чĕлхен нормине (орфоэпи, орфографи, лексика, грамматика нормисене) пăхăнма; калаçура этикет нормисене пăхăнма; - орфографи тата пунктуаци правилисене тĕрĕс усă курса çырма; тӳрĕ пуплеве тӳрĕ мар пуплеврен уйăрма; сасăпа сас паллисене уйăрма, сасăсене ушкăнлама; хупă сасăсен хытăлăхĕпе çемçелĕхне, янравлăхĕпе янăравсăрлăхне, сăмах пĕлтерĕшĕсене ăнлантарма, синонимсем, антонимсем е омонимсем тупма; синонимсемпе пуплевре тĕрĕс усă курма; иккĕмĕшле сăмахсене пĕрремĕшлисенчен, сăмах тăвакан аффикссене сăмаха улăштараканнисенчен уйăрма; сăмахсене алфавит йĕркипе вырнаçтарма; хутлă предложенисене хутсăррисенчен уйăрма; текст планĕ тума, текстăн темипе тĕп шухăшне палăртма; текст содержанине кĕскен тата тĕплĕн каласа пама; чăваш литература чĕлхине пĕлме тата унпа тĕрĕс усă курма;

Вĕренекенсен результачĕсем. Ачасен çаксенене тума пултармалла

таврари япаласене е чĕр чунсене сăнласа пама, пурнăçри пулăмсем е ĕç-пуç çинчен мĕн шутланине каласа пама; шухăша йĕркипе, вĕçе-вĕçĕн каласа е çырса пама, сăнарлă мелпе усă курма, пĕр-пĕр сăмахпа вырăнсăр усă курассинчен хăтăлма;тĕрлĕ словарьсемпе усă курма.сайра тĕл пулакан сăмахсен пĕлтерĕшĕсемпе словарь тăрăх паллашса вĕсене пуплеве кĕртсе пыма; вĕреннĕ пуплев пайĕсенчи иккĕмĕшле сăмахсем епле пулнине ăнлантарма, тухăçлă тата тухăçсăр аффикссемпе усă курма; чĕлхери сăмахсене май пур таран пуплев пайĕсем çине уйăрма, пуплев пайĕсен уйрăмлăхĕсене кăтартма пултармалла; пуплев пайĕсен тĕрлĕ формисемпе вырăнлă усă курма; предметра усă куракан чĕлхе единицисене пĕр-пĕринчен уйăрма, вĕсене ăнланма, унсăр пуçне хăйсен ĕçĕсене хак пама, çырнине тĕрĕслеме тата тĕрĕс информаци пама; сăмах майлашăвĕпе

предложени хушшинчи уйрăмлăхсене ăнлантарма; анлă сăмах майлашăвĕсене ансăррисенчен уйăрма; сăмах çыхăнăвĕн мелĕсене палăртма;

предложенири шухăш тĕшшине тупма предложенири сăмахсене предложенин шухăшне кура йĕркелеме; ыйтăва сăпайлăрах тума; предложение членсем тăрăх тишкерме; утсăр тата хутлă предложенире чарăну паллисене тĕрĕс лартма, вĕсене ăнлантарма; сăмахсене лексика тата морфологи тишкĕрĕвĕ тума, сăмах тытăмне пĕлме, хутсăр тата хутлă предложенисене тишкерме; ĕç хучĕсем çырма.

Ачасен пултараяслăхĕ. Палăртнă результат тăрăх калаçу ситуацийĕпе ăнăçулăха пăхса хăй тухса калаçнине тишкерме; калаçу ăнăçсăрлăхĕн тĕп сăлтавĕсене ăнланма тата ăнлантарма пултарни; сăмахсене тĕрĕс, вырăнлă тата илемлĕ калас тĕлĕшĕнчен пăхса хăйĕн тата ют çын калаçăвне хак пама пултарни; чĕлхен илемлĕх мелĕсене пĕлни; конспект, хаклав, тезис, реферат, статья, рецензи, доклад, интервью, очерк, шантару (доверенность) тата ытти ĕçлĕ çыру е ĕç хучĕсене çырма пултарни; пĕр-пĕр темăпа доклад тума, тухса калаçма пултарни; тĕрлĕ калаçăва хутшăнма, хай шухăшне аргументсемпе çиреплетсе пама пултарни; сăмах тымарне тупса малалла пĕр тымарлă çĕнĕ сăмахсем тума пĕлни; сăмах пĕлтерĕшне этимологи енчен ăнлантарма, кашни сăмах пĕлтерĕшне (лексика пĕлтерĕшĕ тата çырас енчен те) ăнлантарма пĕлни; хăйсем тĕллĕн вĕренӳ тĕллевне палăртма, хăйсем валли вĕренӳре аталанас тĕлĕшпе çĕнĕ задачăсем лартма, йĕркелеме; хăйсен пултараслăхне, интересĕсене аталантарма; эффектлă мелсем суйласа илсе хăйсен тĕллевне пурнăçлама пултарни.

Содержание по учебному предмету. (Предметăн шалăшĕ)

1 класс

Вулама çырма вĕрентес умĕнхи тапхăр.

Шкула.Класра (урокра). Калаври предложенисене уйăрни.Теттесемпе вăйăсем. Предложенири чарăну паллисем Шкул ачин кун йĕрки. Калав. Тăван ял. Тăван кил-çурт. Предложенири сăмахсене уйăрни, вăсен хисепĕ.Çемье (кил-йыш). Предложенири сăмахсен йĕрки. Килти выльăх- чĕрлĕх. Сăмахри сыпăксене уйăрни, вĕсен шутне палăртни«Çарăк» юмах.Пусăм.Уй-хирти тыр-пул. Уçă сасăВăрманти чĕр чунсем. Уçă тата хупă сасăсем.Ӳт-пӳ пайĕсем. Уçă тата хупă сасăсем.Улма-çырла. Пахча çимĕç. Сăмахри сыпăксен хисепĕ.

Вулама-çырма вĕренмелли тапхăр

Уçă сыпăк. [а] сасă тата унăн сас паллисем. Уçă сыпăк. [у] сасă тата унăнсас паллисем. Уçă сыпăк. [а], [у] сасăсем тата вĕсен паллисем . Уçă сыпăк. Тӳнтер сыпăк. [н] сасă тата унăн паллисем. Тӳнтер сыпăк. [ă] сасă тата унăн паллисем. Тӳрĕ сыпăк. [ă] сасă тата унăн паллисем .Тӳнтер сыпăк. [л] сасă тата унăн паллисем.Тӳрĕ сыпăк. [л] сасă тата унăн паллисем.Тӳнтер сыпăк [х] сасă тата унăн паллисем.Тӳрĕ сыпăк. [х] сасă тата унăн паллисем Тӳнтер сыпăк. [м] сасă тата унăн паллисем.Тӳрĕ сыпăк. [м] сасă тата унăн паллисем.Тӳнтер сыпăкçинчен вĕреннине пĕтĕмлетни.Тӳрĕ сыпăк. Вĕреннине аса илсе пĕтĕмлетни[р] сасă тата унăн паллисем.Хупă сыпăк. [Р] сас ăпа унăн паллисем.Хупă сыпăк. [Ш] сасă тата унăн паллисем. [Ы] сасă тата унăн паллисем. [В] сасă тата унăн паллисем.Уçă, тӳнтер, тӳрĕ, хупă сыпăксем. Вĕреннине пĕтĕмлетни. [С] сасă тата унăн паллисем.[Ë] сасă тата унăн паллисем. [С], [ç] сасăсемпе вĕсен паллисем. [И] сасă тата унăн паллисем[П] сасă тата унăн паллисем. [И] сасă тата унăн паллисем.[Т], [т'] сасăсем тата вĕсен паллисем.[К], [к'] сасăсем тата вĕсен паллисем.[Т], [т'] сасăсем тата вĕсен паллисем.[К], [к'] сасăсем тата вăсен паллисем.[Э] сасă тата унăн паллисем.Е сас паллин [э] сас= пĕлтерĕшĕ.Виçĕ сасăллă (УХХ) сыпăк.[ĕ] сасă тата унăн паллисем. [Ъ] сасă тата унăн паллисем. [ч] сасă тата унăн паллисем.Çемçелĕх палли (ь).[Й] сасă тата унăн паллисем.Е сас паллин [йэ] сасăсен пĕлтерĕшĕ.Е сас паллин пăлтерĕшĕсем.Тăватă сасăллă (ХУХХ) сыпăк.Ю сас паллин [йу] сасăсен пĕлтерĕшĕ.Ю, ъ сас паллисем Ю сас паллин [у] сасă пĕлтерĕшĕ .Я сас паллин [йа] сасăсен пĕлтерĕшĕ.Я сас паллин [а] сасă пĕлтерĕшĕ. [А], [у], [э] сасăсен паллисем.Уйăракан паллă (ь).Тăватă сасăллă (ХХУХ) сыпăк.[О] сасă тата унăн паллисем.Виçĕ сасăллă (ХХУ) сыпăк.Ӳсас паллин икĕ пĕлтерĕшĕ.[Б], [б'] сасăсем. Б, б сас паллисем. [Г], [г'] сасăсем. Г, г сас паллисем.[Д], [д'] сасăсем. Д, д сас паллисем. [Ф], [ф'] сасăсем. Ф, ф сас паллисем.[З], [з'] сасăсем. З, з сас паллисем. [Ж] сасă, Ж, ж сас паллисем.[Ц] сасă. Ц, ц сас паллисем.[Щ] сасă. Щ, щ сас паллисем.Хытăлăх палли

Вулама-çырма вĕрентнĕ хыççăнхи тапхăр-Тăван çĕршывăм - Чăваш Ен.

И.Я.Яковлев. Çекĕллĕ сас паллисем.А.Г.Николаев. Çекĕллĕ сас паллисем..Чăваш çĕршывĕ. Çекĕллĕ пысăк сас паллисем..Çут çанталăк. Тӳрĕ йĕрлĕ сас паллисем (К, н, п, р, т, ф) .Хĕлле..Тӳрĕ йĕрлĕ сас паллисем (К, н, п, р, т, ф).Çуркунне. Тӳрĕ йĕрлĕ сас паллисем (А, ю, Т).Çулла. Йăлăллă тӳрĕ йĕрлĕ сас паллисем (у,ц,è,д, щ, в).Кĕркунне. Йăлăллă тӳрĕ йĕрлĕ сас паллисем .(А,Б,В,Д,К,Ю,Ë,Н,ЦЩ)

Талăк

Çĕрле. Ирхине. Икĕ вĕçлĕ çекĕллĕ сас паллисем .Кăнтăрла. Икĕ вĕçлĕ çекĕллĕ сас паллисем.Каçхине. Авăнчăк чалăш йĕрлĕ сас паллисем..

Атте-аннерен хакли çук

Асанне. Çурма ункăллă сас паллисем.Юратнă анне. Авăнчăк чалăш йĕрлĕ сас паллисем.Аттепе анне. Пушмакĕ ывăннă. Авăнчăк чалăш йĕрлĕ сас паллисем.Асанне е кукамай. Çурма ункăллă сас паллисем.Шăллăм улталанни. Çурма ункăллă сас паллисем.Чĕрĕп. Чĕкеç. Ункăллă сас паллисем.Чăх чĕпписем. Ункăллă сас паллисем.

Юмах ярăп, юптарăп

Чăваш халăх юмах-халап.Икĕ вĕçлĕ çекĕллĕ сас паллисем.«Кушак аçипе çерçи» юмах. Ункăлă сас паллисем.«Хресченпе упа» юмах. Йăлăллă çекĕллĕ сас паллисем.«Ик.шапа» юмах. Ёлкине кура сас паллисене ушкăнлани.

Вĕренни - пысăк пуянлăх Шкула кайнă чух. Тав.Ёлкине кура сас паллисене ушкăнлани.Эп хамах. Чи тутли. Ёлкине кура сас паллисене ушкнлани.Урамра. Ёлкине кура сас паллисене ушкăнлани.Мĕн тума юрамасть? Ӳссен эсĕ кам пулан? Мĕн тума пĕлетĕн? Ёлкине кура сас паллисене ушкăнлани.Икĕ çирĕм пус. Çĕр çырли. Ёлкине кура сас паллисене ушкăнлани.Çуралнă кун. Кентти ӳкерет. Ёлкине кура сас паллисене ушкăнлани Таня кĕнеке вулать. Вĕрентĕм вулама. Кушак ури. Çырма пĕлнине тĕрĕслени.

Тематика планĕ

№ п/п	Раздел ячĕ	Сехетсен шучĕ
1	Вулама – çырма вĕрентес умĕнхи тапхăр	12
2	Вулама- çырма вĕренмелли тапхăр	90
3	Вулама-çырма вĕрентнĕ хыççăнхи тапхăр	30
	Пурĕ	132

Содержание по учебному предмету. (Предметăн шалăшĕ)

2-мĕш класс

1-мĕш пай. 1-мĕш класра вĕреннине аса илни. Предложени, сăмах, сасă, сас палли.

2- мĕш пай. Сасă тата сас палли. Алфавит. Уçă сасăсемпе хупă сасăсем. Хытă уçă сасăсемпе çемçе уçă сасăсем.Хытă хупă сасăсемпе çемçе сасăсем. Сывлăх сунасси. Сывпуллашасси. Хытă уçă сасăллă сăмахсенче çемçелĕх палли (ь) çырасси.Уйăракан çемçелĕх палли (ь) çырасси.Вăрăм хупă сасса икĕ пĕр пек сас палли çырса палăртни.Тăван-хурăнташлăх сăмахĕсем.Вырăс чĕлхинчен йышăннă хăш-пĕр сăмахсене çырасси. Орфографи словарĕ. Сăмах сыпăкĕ. Сăмахсене пĕр йĕркерен тепĕр йĕркене куçарасси.Ыйтусене хуравласа ўкерчĕк тăрăх калав çырасси.Текст.

3-мĕш пай. Сăмах. Япала ячĕ. Кам? Мĕн? ыйтуллă сăмахсем.Пĕр япалана пĕлтерекен сăмахсем.Япала нумайĭине пĕлтерекен сăмахсем. Çын ячĕсене, хушамачĕсене, ашшĕ ячĕсене пысăк сас паллинчен пуçласа çырасси.Паллашу сăмахĕсем.Выльăх-чĕрлĕх ячĕсене пысăк сас паллинчен пуçласа çырасси.Хула, ял, урам, юхан шыв ячĕсене пысăк сас паллинчен пуçласа çырасси.Пĕлтерўçырасси.

4-мĕш пай. **Глагол.**Мĕн тăвать? Мĕн тăваççĕ? ыйтури глаголсем.Мĕн турĕç? Мĕн турĕ? ыйтури глаголсем.Хирĕçле тата пĕрешкел пĕлтерĕшлĕ глаголсем.Тав тăвасси.

5-мĕш пай. Паллă ячĕ. Япала паллине пĕлтерекен сăмахсене мĕнле? ыйту лартса тупасси.Тĕсе пĕлтерекен сăмахсем. Çынна сăнлакан сăмахсем.Сыру рырасси.Хирĕçле пĕлтерĕшлĕ паллă ячĕсем (антонимсем).Пĕрешкел пĕлтерĕшлĕ паллă ячĕсем.

6-мĕш пай. Предложени. Пуплеве предложенисем çине уйарасси.Предложенин тĕп членĕсемпе кĕçĕн членĕсем.Предложени членĕсем хушшинчи çыхăну.Калуллă, ыйтуллă предложенисем. Кăшкăруллă предложенисем.

7-мĕш пай. 2-мĕш класра вĕреннине пĕтĕмлетни. Сасăсемпе сас паллисем, алфавит çинчен вĕреннине аса илсе пĕтĕмлетесси.Япала ячĕ, глагол тата паллă ячĕçинчен вĕреннине аса илсе пĕтĕмлетесси. Предложени çинчен вĕреннине аса илсе пĕтĕмлетесси.

Тематика планĕ

Раздел ячĕ	Сехет шучĕ
1-мĕш класра вĕреннине аса илни	2
Сасă тата сас палли	6
Сăмах. Япала ячĕ	6
Глагол	6
Паллă ячĕ	6
Предложени	3
2-мĕш класра вĕреннине пĕтĕмлетни	6
Пурĕ:	**35**

Содержание по учебному предмету. (Предметăн шалăшĕ)

3-мĕш класс

1- мĕш раздел. 1- 2 класра вĕреннине аса илесси. Текст. Предложени. Сăмах.

2- мĕш раздел. Сасă. Сас палли. Сасă тата сас пали. Вăрăм хупă сасса икĕ пĕр пек сас палли çырса палăртни. Ч сасă умĕн л, н хупă сасăсен çемçелĕхне ятарласа палăртманни. Сăпайлăх сăмахĕсем. Ç, ч сас паллисем хыççăн ы е и çырасси. Калав содержанине кĕскен çырасси. Вырăс чĕлхинчен йышăннă хăш - пĕр сăмахсене çырасси. Калав содержанине кĕскен çырасси. Вырăс чĕлхинчен çыру урлă йышăннă сăмахсенче б, г, д, ж, з, ф, ц, щ сас паллисем çырасси. Вырăс чĕлхинчен çыру урлă йышăннă сăмахсенче б, г, д, ж, з, ф, ц, щ сас паллисем. Телефонпа калаçасси. Изложени «Çăкăр». Телефонпа калаçасси. Э, е, ѐ, ю, я сас паллисемпе усă кума пĕлесси. Вĕреннине çирĕплетни. Библиотекăран илнĕ кĕнекесен списокне тăвасси.

3-мĕш раздел. Предложени. Предложени çинчен мĕн пĕлнине аса илесси. Калуллă предложенисем. Диктант. Çерçисем. Ыйтуллă предложенисем. Хиствеллĕ предложенисем.

Кăшкăрулла предложенисем. Предложенин тĕп членĕсем. Предложенин кĕçĕн членĕсем. Сăмах майлашăвĕ. Предложенири сăмахсен çыхăнăвĕ. Кăмпа çумăрĕ. Ансăр тата анлă предложенисем. Пĕр - пĕр чĕр чуна сăнласа текст çырасси. Предложени çинчен вĕреннине пĕтĕмлетни. Тăванлăх сăмахĕсем. Çырса илни. Ват асатте уявĕ. Сочинени. «Манăн асатте (асанне)».

4-мĕш раздел. Сăмах. Сăмах тытăмĕ. Тымар тата аффикссем. Сăмаха улăштаракан тата сăмах тăвакан аффикссем. Хăнана чĕнесси. Çĕнĕ сăмахсем -çă(-çĕ), -лăх (-лĕх) аффикссем хушăнса пулни. Çĕнĕ сăмахсем -у (-ӳ), -ла (-ле), -лă (-лĕ) аффикссем хушăнса пулни. Пĕр тымартан пулнă сăмахсем. Аффиксла сăмахсене тĕрĕс çырасси. Заметка çырасси. Изложени. «Чаплă утарçă». Пĕр тымартан пулнă сăмахсем. Диктант. Кăмпара.

5-мĕш раздел. Пуплев пайĕсем. Япала ячĕ. Япала ячĕн пĕлтерĕшĕ тата паллисем.

Япала ячĕсем хисеп тăрăх улшăнни.Ш, с, ç сасăсемпе пĕтекен япала ячĕсене нумайлă хисепре тĕрĕс çырасси. Изложени. «Каюра». Диктант «Сивĕ мучи»

6-мĕш раздел. Глагол. Глагол пĕлтерĕшĕ, ыйтăвĕсем. Пĕр - пĕр чĕр чуна сăнласа текст çырасси. Предложени çинчен вĕреннине пĕтĕмлетни. Тăванлах сăмахĕсем. Хирĕçле пĕлтерĕшле глаголсем (антонимсем). Зоопаркра. Калав вĕçлесси. Çывăх пĕлтерĕшлĕ глаголсем (синонимсем). Глагол улшăнăвĕ. Хальхи вăхăт.Иртнĕ вăхăт. «Ир тухакан кăмпасем». Пулас вăхăт. Куçару. Изложени «Алăсем». Укерчĕк тăрăх сочинени туса çырасси.

7-мĕш раздел. Палла ячĕ. Паллă ячĕн пĕлтерĕшĕ, ыйтăвĕсем. Паллă ячĕ улшăнманни. Паллă ячĕяпала ячĕпе тата глаголпа çыхăнни.Çывăх пĕлтерĕшлĕ паллă ячĕсем (синонимсем). **Ç**улĕпе аслăрах çынсене хисеплесе чĕнесси. Хирĕçле пĕлтерĕшлĕ паллă ячĕсем (антонимсем). Изложени. Çĕмĕрт. Диктант «Пысăк пуху».

8-мĕш раздел. 3 - мĕш класра вĕреннине аса илсе çирĕплетесси. Сасăсемпе сас паллисем.Предложени. Пысăк пуху.Пуплев пайĕсем.

Тематика планĕ

№ п/п	Раздел ячĕ	Сехет шучĕ
1	1- 2 класра вĕреннине аса илесси.	2
2	Сасă. Сас палли.	4
3	Предложени.	6
4	Сăмах.	4
5	Пуплев пайĕсем. Япала ячĕ.	6
6	Глагол.	6
7	Палла ячĕ	4
8	3 - мĕш класра вĕреннине аса илсе çирĕплетесси.	3
	Пурĕ	**35**

Содержание по учебному предмету. (Предметӑн шалӑшӗ)
4-мӗш класс

1 мӗш пайӗ. Вӗреннине аса илесси. Ҫӗрӗм-шывӑм, Чӑваш ҫӗрӗ-шыве. Текст. Предложени. Сӑмах. Сасӑсем тата сас паллисем.Сыпӑк. Пусӑм. Хутшну йӑли-йӗрки.Этикет

Сӑмах тытӑмӗ тата пулӑмӗ. Ҫыру тата пӗлтер ҫырасси. Сӑпайлӑх сӑмахӗсем.Сӑмах аффикс хушӑннипе пулни. Мӑшӑр сӑмахсем. Сӑмахсене икӗ хут калани.П\р тымарл= с=махсем.

2 мӗш пайӗ. Текст. Текстри предложенисен килӗшӗвӗ. Текст тытӑмӗ. Текст теми. Текстӑн тӗп шухӑшӗ.

3 мӗш пайӗ. Преложенин пӗр йышши членӗсем.Пӗр йышши членсене ҫыхӑнтаракан союзсем Преложенин пӗр йышши членӗсем.Пӗр йышши членсем ҫинчен ӑнлантарни. Пӗр йышши членсем ҫинчен ӑнлантарни

4 мӗш пайӗ. Пуплев пайӗсем. Сӑмахсене пӗлтерӗш тӑрӑх ушкӑнлани. Пуплев пахалӑхӗ.

5 мӗш пайӗ. Япала ячӗ. Япала ячӗсен вӗҫленӗвӗ. Падежсем Хупӑ сасӑпа пӗтекен япала ячӗсен Уҫӑ сасӑпа пӗтекен япала ячӗсен вӗҫленӗвӗ. Япала ячӗсене нумайлӑ хисепре вӗҫлени. Япала ячӗ ҫинчен вӗреннине пӗтӗмлетни. Саламламалли правилӑсем.

6 мӗш пайӗ. Паллӑ ячӗ. Паллӑ ячӗсен пӗлтерӗшӗ, пулӑвӗ. Паллӑ ячӗсен тӗп тата танлаштаруллӑ степенӗсем. Паллӑ ячӗсен вӑйлӑ степенӗ.

7 мӗш пайӗ. Хисеп ячӗ. Хисеп яӗсен пӗлтерӗшӗ. Ӗҫ хучӗсем. Пӗлтерӳ ҫырасси

8 мӗш пайӗ. Местоимени. Местоимени пӗлтерӗшӗ. Сӑпат местоименийӗсем Уяв ячӗпе саламласси.

9 мӗш пайӗ. ГлаголГлагол. Глаголӑн пурлӑ тата ҫуклӑ формисем. Глагол вӑхӑт тӑрӑх улшӑнни. Хальхи вӑхӑтри глаголсен сӑпатланӑвӗ. Хальхи вӑхӑтри глаголсене ҫырасси. Иртнӗ вӑхӑтри глаголсен сӑпатланӑв. Пулас вӑхӑтри глаголсен сӑпатланӑвӗ. Глагол ҫинчен вӗреннине пӗтӗмлетни.

10 мӗш пайӗ. Вӗренӳ ҫулӗнче ӑса хывнине аса илесси. Сӑмах тытӑмӗ тата пулвӗ. Текст. Предложени. Пуплев пайӗсем. Текст. Пӗтӗмлетӳ урокӗ.

Тематика планӗ

№	Содержание программного материала	Количество часов
1	1-3 мӗш класра вӗреннине аса илесси	1
2	Вӗреннине аса илесси	1
3	Сӑмах тытӑмӗ тата пулӑвӗ	1
4	Текст	1
5	Предложенин пӗр йышши членӗсем	1
6	Япала ячӗ	2
7	Паллӑ ячӗ	2
8	Хисеп ячӗ	2
9	Местоимени	2
10	Глагол	2
11	Вӗренӳ ҫулӗнче ӑса хывнине аса илесси	2
	Пурӗ	**17**

Аслай –ханахавесене тереслесе хакламалли висесем Самахпа каласа хуравланине хакламалли висесем

«5» палла сакан пек чухне лартмалла:веренекен ача программари материала анланса,туллин, терес пелнине катартать, хай каланине теслехсемпе сиреплетсе парать; самахсемпе предложенисене хай теллен тата терес тишкерет, верентусе сене текстра халиччен веренне грамматика пуламесене, самахсене менле сырмаллине, предложенири чарану паллисен салтавне терес анлантарать: йеркипе, сыханула каласа хуравлать, пуплев йанашесем пачах тумасть е 1 йанашран ытла тумасть пулсан.

«4» палла сакан пек чухне лартмалла: веренекен хураве «5» паллапа хакламалли висесене тивестерет, анчах вал правиласене сиреплетме илне теслехсенче 1-2 йанаш тавать. Весене хаех е
верентусе пулашнипе самалланах турлетет; каласа пана чух 1-2 печек йанаш тавать пулсан.

«3» палла сакан пек чухне лартмалла: веренекен материала петемешле анланать, анчах туллин хуравлаймасть, верентусе пулашнипе сес калама пултарать; текста тишкерне чух уйрам йанашсем тавать, весене верентусе ыйтусем панипе сес турлетет; правиласене харкам теллен теслехсемпе сиреплетсе параймасть, ку есе верентусе хушма ыйтусем парсан сес пурнаслайрать; сыханулла
каласа параймасть, каласа пана чух темисе йанаш тавать пулсан.

«2» палла сакан пек чухне лартмалла: веренекен материала петемпех е унан чи кирле пайне пелмест, каласа пана тата текстпа еслене чухне пысак йанашсем тавать, весене верентусе пулашнипе те турлетеймест пулсан.
Паллаштарас теллевпе сес программана кертне материала ача менле пелнине тереслесе хаклама кирле мар.

Сыру есесене (таса та илемле сырни, диктант) хакламалли висесем

«5» палла сакан пек чухне лартмалла: веренекен ачан есе каллиграфии нормисене тивестерет, сырура пер-ике пысаках мар ситменлех пулма пултарать.

«4» палла сакан пек чухне лартмалла:веренекен ача сыраве висесенчен перне тивестермест (перешкел чалаштарса сырман, саспаллисем,самахсен хушшинче перпеклех сук т.ыт.те), 1-2 пысаках маар ситменлех пур.

«3» палла сакан пек чухне лартмалла: веренекен сыраве каллиграфии висисенчен1-2–шне тивестереймест (саспаллисене перешкел чалаштарманни, хаш -пер саспаллисен елки усамлах мари, саспаллисен суллешепе хуланаше перешкел мари т.ыт.те), 1-2 пысакахмар ситменлех пур.

«2» палла сакан пек чухне лартмалла:веренекен ачан сыраве каллиграфии висисенчен чылайашне тивестермест.

Пысаках мар йанашсем шутне саксем керессе: 1.Хаш-пер саспаллисене терес маар сырни.
2.Пысак тата печек саспаллисене пер йер синче сырманни. 3.Хаш-пер саспаллисене терес сыхантарманни.
4.Йертен сулелле е аялалла тухса сырни. 5.Ытлашши шултра е вете сырни.
6.Хаш-пер телте саспалисене перешкел чалаштарса сырманни, саспаллисем, самахсем хушшинче хуша пер пек пулманни.
7.Хаш-пер саспаллисен тарринчи палласене, секелсене пасса сырни.Ача туна йанаш ут-пу аталанавепе сыханна пулсан, япахрах сырна есе «3» паллапа хакламалла. Чаваш челхи урокесенче таса та илемле сырма веренмелли минутсенче ирттерне печек ессене ятарла палласемпе хакламассе.Ку висесемпе ятарласа ирттерне тереслев есесегне хакласse.

Диктанта сак висесемпе хакламалла:

«5» палла сакан пек чухне лартмалла:ача орфографипе пунктуации йанашесем пачах туман, орфограммасене турлетмен, каллиграфии висисене паханса сырна, анчах уйрам ситменлехсем пур пулсан.
«4» палла сакан пек чухне лартмалла:сыру есенче орфографии йанашесем 2, пунктуации йанаше 1 ытла маар, е 1 орфографи, 2 пунктуаци йанаше, есе тирпейле сырна, анчах темисе серте каллиграфии висисене тивестермен, пер - пер орфограмм ана турлетни пур пулсан.
«3» палла сакан пек чухне лартмалла:орфографипе пунктуации йанашесем 6 - ран ытла маар, диктантра орфографии йанашесем 3 -рен 5-е сити, пунктуации йанашесем 3 таран, е 4 орфографи, 2 пунктуаци , е 5 орфографи, 1 пунктуаци йанаше, есе тирпейсер, каллиграфии висисене паханса сырман тата терле орфограммана турлетни 1-2пулсан.
«2» палла сакан пек чухне лартмалла:диктантра орфографии йанашесем6,пунктуациийанаше 3-4 –ран ытла, есе тирпейсер, каллиграфиивисисене паханмасар сырна, 3-5 турлетни пур пулсан.

Диктантра саксене йанаш тесе шутламалла:

Самаха орфографии правилисене пасса сырни, саспаллисене сиктерсе хаварни, саспаллисене е саамах сыпакесене ылмаштарса лартни, пер самаха тепер самахпа улаштарни.
Веренне правиласене пелменнипе чарану пали лартман е терес маар лартна пулсан.
Диктантра саксем йанаш шутланмассе:31Ку таранччен веренмен орфографии тата пунктуации правилисемпе сыханна йанашсем (кун пек самахсене класс хами сине сырса катартмалла). Предложении весенче пер хутчен панча лартмасар хаварна, тепер предложении пусламашне пысак саспаллипе сырна пулсан.Текст шухашне улаштармасар пер саамах выранне тепер саамах улаштарса сырна пер теслех канна пулсан.
Саксене пер йанаш тесе шутламалла:Терес мар сырна саамах ике е темисе хутчен тел пулсан, сав правилапа сыханна йанаш тепер самахра та туна пулсан, весене пер йанаш тесе шутламалла.
Пысаках маар 2 ситменлехе пер йанаш тесе шутламалла.
Саксене пысаках маар ситменлехсем тесе шутламалла:Самахра пер саспаллинех асархамасар ике хут сырни.Самаха сырса петерейменни.Пер йеркерен тепер йеркене кусарна чухне самахан пер пайне асархамасар парахса хаварни.

Пуплев тишкерревне хакламалли висесем.

«5» палла –ача есе пер йанашсар пулсан,вал терминсемпе правиласене лайах пелни тата хай пелевепе терле йышши ессеем туна чухне уса курма пултарни паларсан лартмалла.
«4» палла –ача терминсемпе правиласене лайах пелсен,весемпе грамматика тишкереве туна чухне пелсе уса курсан, самахсемпе предложенисене тишкерсе есен ¾ пайне тусан лартмалла.
«3» палла –ача веренне материала анланни паларсан,хай пелнипе уса курсатишкеревен суррине пурнасласан лартмалла.
«2» палла –ача веренне материала начар пелсен,вал«3»палла илмелех хуравламасан е пуплев тишкеревен ытларахаш пайне пурнасламасан лартмалла

Словарь диктантне хакламалли висесем

Словарь диктанчен калапаше сакан пек пулмалла: 3 класра – 10-11 самах «5» палла – диктантра пер йанаш та сук пулсан.
«4» палла –1 йанаш, 1турлетни пулсан. «3» палла –2йанаш, 1турлетни пулсан. «2» палла – 3- 5 йанаш пулсан.

Изложенипе сочинение хакламалли висесем:

«5» палла – текста терес тата сыханулла сырса катартна, шухаш темапа килешуллен, сыхануллан аталанса пырать, факт йанашесем сук, саамах йыше пуян; орфографипе пунктуации йанашесем сук, 1 -2 турлетни пулма пултарать.
«4» палла – текста сителекле таран туллин сырса кататман, темана усса пана, анчах уйрам вырансенче шухаш сыханаве таталса кайни, тересех маар сырни тата пуплев ситменлехесем пур; пуплев телешенчен петемпе 3 йанашран ытла маар, содержанипе туна йанашсем 3 таран туна пулсан; 3-5 орфографи йанаше, терле орфограммасене турлетни.
«3» палла – есе тема тарах сырман, текстран чылай паранса кайна, тересех маар анланна вырансем пур, йеркелле сыхантарса сырман,самах йыше чухан. Текста тата пуплеве йеркелес енепе 5 ситменлехпе йанашсем пур пулсан; орфографии йанашесем 3-5, 1-2 турлетни пур пулсан..
«2» палла –есе тема тарах сырман, паранса кайна, сыханулла сырман, саамах йыше чухан . Текста тата пуплеве йеркелес енепе 6 ситменлехпе йанашсем пур пулсан; орфографии йанашесем 6 - ран, пунктуации йанашесем 3-4 –ран ытла, 3-5 турлетни пур пулсан..